

Schorsen en verwijderen van leerlingen

Inleiding

Soms ontkomt men er niet aan een leerling te straffen. Het beleid hieromtrent is een taak van de school. Om aan alle betrokkenen duidelijk te maken wat de geldende normen en waarden zijn, moet de school beschikken over een gedragscode waaraan leerlingen en leerkrachten zich hebben te houden. Deze gedragscode kan sancties in de vorm van straf bevatten. De school bepaalt in welke gevallen schorsing van leerlingen aan de orde is en neemt dit op in de schoolgids.

De gedragscode wordt door de medezeggenschapsraad vastgesteld en gecommuniceerd met alle betrokkenen.

Schorsen van leerlingen

Het schorsen van leerlingen kent geen wettelijke basis en dient slechts als uiterste maatregel te worden gehanteerd, bijvoorbeeld als aan de leerling en de ouders*) herhaaldelijk is aangegeven dat het gedrag van de leerling ontoelaatbaar is maar de situatie desondanks niet verbetert. De schorsing is dan een maatregel om duidelijk te maken aan de leerling en de ouders dat de grens van aanvaardbaar gedrag is bereikt.

Bij schorsingen die langer dan 1 dag duren, is het verstandig het bevoegd gezag hierover een voor bezwaar en beroep vatbaar besluit in de zin van de Awb te laten nemen. Wil je het helemaal netjes doen dan moet dat voorafgegaan worden door een voornemen waarbij de ouders de gelegenheid krijgen hun zienswijze te geven. In de praktijk kan dit door de ouders op school uit te nodigen, hun het voornemen te overhandigen en te vragen daarop direct of uiterlijk de volgende dag te reageren.

Een schorsingsbesluit voor 1 dag mag worden ondertekend door de directeur van de school. Als het echter om meerdere dagen gaat moet het besluit worden ondertekend door de bovenschools manager namens het bevoegd gezag.

Als het besluit door de BM'er namens het bevoegd gezag wordt genomen, is het een besluit in de zin van de Awb, waartegen bezwaar gemaakt kan worden door de ouders. Hiervoor geldt dezelfde procedure als voor verwijderingsbesluiten waartegen bezwaar wordt gemaakt.

Als de situatie plotseling onhoudbaar is, kan een leerling en/of diens ouders met onmiddellijke ingang de toegang tot de school worden ontzegd in afwachting van een officieel voornemen hierover, zo spoedig mogelijk gevolgd door een besluit van het bevoegd gezag.

*) Waar hierna wordt gesproken over ouders worden tevens andere wettelijke vertegenwoordigers bedoeld.

Stappenplan schorsen		
1	School	De school beschrijft het interne traject waaruit duidelijk wordt op welke wijze met afwijkend gedrag van leerlingen wordt omgegaan (signalering, diagnose, handelingsplannen en evaluatie). Het is daarbij van groot belang dat deze acties goed worden geregistreerd en gedocumenteerd.
2	School en bestuur	Als alle mogelijkheden zijn uitgeprobeerd, zoals o.a. het uit de groep plaatsen, beschikt de directeur van de school over de mogelijkheid de leerling voor één of enkele (maximaal vijf) dagen te schorsen. Een schorsing van meer dan een dag wordt na overleg met het bevoegd gezag genomen.
3	School	De schorsing wordt schriftelijk gemeld aan de ouders met een afschrift aan het bevoegd gezag. In het schorsingsbesluit worden <ul style="list-style-type: none"> • de reden(en), • de noodzaak en • de duur vermeld. Ook wordt aangegeven op welke wijze de ouders bezwaar kunnen maken tegen de schorsing.
4	School	Na afloop van de schorsing worden nogmaals schriftelijke afspraken met leerling en ouders gemaakt. Deze worden daarna regelmatig geëvalueerd.
5	School	De inspectie voor het onderwijs en de leerplichtambtenaar worden over een schorsing van meer dan een dag geïnformeerd.

Verwijderen van leerlingen

Over het algemeen gaat aan een verwijdering een traject vooraf waarbij de leerling geschorst is geweest. De toen geconstateerde problemen zijn niet verminderd en er is een ernstige stagnatie van het onderwijsleerproces bij de betreffende leerling.

Het verwijderen van een leerling kan een onderwijskundige maatregel zijn of een sanctie:

Onderwijskundige maatregel: de leerling wordt verwijderd omdat de school niet kan voldoen aan de zorgbehoefte van de leerling. Aangetoond moet kunnen worden welke inspanningen zijn verricht om die zorg wel te geven (uitgebreid leerlingdossier). Een probleem kan zich bv. voordoen bij de plaatsing in het speciaal basisonderwijs waarbij wel een beschikking wordt afgegeven maar waarmee de ouders uiteindelijk niet instemmen. De overgang kan in zo'n geval niet plaatsvinden omdat de wet hun toestemming vereist. Het bevoegd gezag kan dan een verwijderingsbesluit inzetten.

Sanctie: de leerling wordt verwijderd vanwege ernstig wangedrag van hem/haarzelf en/of zijn/haar ouders. Van wangedrag kan sprake zijn in uiteenlopende gevallen: (herhaaldelijk) schoolverzuim, overtreding van de schoolregels, agressief gedrag etc. Ook het wangedrag van ouders, zoals (herhaalde) intimidatie van leerkrachten, kan een reden zijn om de leerling te verwijderen.

Het beleid van de school bv. t.a.v. de mogelijkheden voor zorgverlening maar ook het hanteren van normen en waarden (gedragsregels) moet aan de ouders bekend worden gemaakt via de schoolgids, maar in ieder geval bij de inschrijving. Als een leerling namelijk niet weet wat de regels van de school zijn, kan de leerling over het algemeen niet op overtreding van die regels worden verwijderd.

Alle betrokkenen moeten ervan doordrongen zijn dat het verwijderen van een leerling verstrekende gevolgen heeft voor die leerling. Een zorgvuldig traject is daarom een vereiste.

Rol bevoegd gezag

- De verantwoordelijke BM'er wordt op de hoogte gebracht van de problematiek met de mededeling dat de leerling mogelijk verwijderd gaat worden.
- De school levert een leerlingdossier met daarin o.a. een overzicht van de maatregelen die zijn getroffen om het probleem aan te pakken, verslagen van gesprekken met instanties en ouders (gemaakte aantekeningen in Parnassys kunnen hierbij een belangrijke rol spelen) en afspraken met ouders over de begeleiding.
- Wellicht is het mogelijk de leerling over te plaatsen. Daarom wordt samen met de BM'er de strategie besproken die tot overplaatsing cq. verwijdering leidt. Voordat dit met de ouders besproken wordt, moet een nieuwe school gevonden zijn die het gesprek over de (over)plaatsing met de ouders wil aangaan. Voor het zoeken naar een andere school staat een wettelijke inspanningsverplichting van acht weken.
- Als het gaat om verwijderen als sanctie moet aangetoond worden dat het wangedrag zo ernstig is dat een ononderbroken leer- en ontwikkelingsproces van de andere leerlingen niet meer kan worden gewaarborgd en/of de veiligheid van de andere leerlingen en/of de leerkrachten in het geding is, en dat (lichtere) maatregelen ter voorkoming van herhaling hebben gefaald (schorsing, gedragsafspraken). De leerling/ouders is/zijn schriftelijk gewaarschuwd dat bij eerstvolgende herhaling tot verwijdering wordt overgegaan.
- Alleen in zeer ernstige gevallen kan onmiddellijk tot verwijdering worden overgegaan.

De daadwerkelijke verwijdering kent de volgende stappen:

Stappenplan verwijdering		
1	School	Voorafgaand aan de uiteindelijke verwijderingsprocedure wordt door de directeur in een gesprek de mening van de intern begeleider, de betrokken groepsleerkracht en het team gevraagd. Als dit vastgelegde gesprek geen aanleiding geeft het nog een laatste keer te proberen de situatie op te lossen, wordt formeel besloten de verwijderingsprocedure in gang te zetten.
2	School	Als de school merkt dat zij niet langer de begeleiding kunnen geven die noodzakelijk is voor een leerling of dat er sprake is van ernstig wangedrag, worden de ouders/verzorgers van betreffende leerling schriftelijk op de hoogte gebracht dat bij noodzakelijke beëindiging van de hulpverlening of bij een volgend incident tot verwijdering kan worden overgegaan.
3	School	De school zorgt voor compleet dossier waarin in chronologische volgorde een overzicht wordt gegeven van de stappen die bij de begeleiding van betreffende leerling zijn genomen of van de incidenten en de opvolging daarvan die zich hebben voorgedaan. Dit dossier bevat in ieder geval <ul style="list-style-type: none"> • stukken waaruit de problematiek met de leerling blijkt, • stukken waaruit blijkt dat dit herhaaldelijk met de ouders is besproken en welke afspraken zijn gemaakt (die uiteindelijk dus niet tot verbetering van de situatie hebben geleid), • een passage uit de schoolgids waaruit blijkt hoe met toelating en verwijdering van leerlingen wordt omgegaan en welke omgangsregels men op school hanteert, • andere stukken waarnaar wordt verwezen, bv. het onderwijskundige rapport van de leerling, testresultaten, schoolrapporten, observatielijsten etc.
4	BM	BM neemt samen met intern begeleider en directeur het opgebouwde dossier door en kijkt of uit het dossier kan worden opgemaakt dat de school voldoende inspanningen heeft verricht om tot verwijdering over te kunnen gaan.
5	School	Ouders worden schriftelijk uitgenodigd voor een gesprek op school waarin gesproken zal worden over het voornemen van de school om over te gaan tot verwijdering. De directeur onderbouwt zijn voornemen en schetst de procedure.
6	School	De directeur stelt ten behoeve van het bevoegd gezag een brief op waarin de leerling voor verwijdering wordt voorgedragen en al of niet moet worden geschorst in afwachting van de verwijdering.

7	BM	Het bevoegd gezag zet de verwijderingsprocedure in gang d.m.v. een brief aan de ouders (het zg. voornemen tot verwijdering) waaruit blijkt dat er een afweging is gemaakt tussen het belang van de school bij verwijdering en het belang van de leerling op de school te blijven. De leerplichtambtenaar en de Rijksinspectie ontvangen een kopie van het voornemen. Ook wordt erop gewezen dat de ouders gedurende drie weken na dagtekening van de brief mondeling of schriftelijk hun zienswijze mogen geven ten aanzien van de voorgenomen verwijdering. Rekening houdend met deze zienswijze kan dan het verwijderingsbesluit al dan niet worden doorgezet. Alleen ouders belast met het ouderlijk gezag of voogdij over de leerling in kwestie hebben het recht om hun zienswijze te geven. Andere ouders/verzorgers moeten wel worden geïnformeerd, maar hebben geen inspraak.
8	Ouders BM	Ouders hebben drie weken de tijd vanaf datum poststempel van de brief om hun zienswijze kenbaar te maken. Voor zover zij ervoor kiezen om dat mondeling te doen, nodigt de betreffende BM'er hun uit voor een gesprek waarvan een verslag wordt gemaakt dat aan hen ter ondertekening voor akkoord of voor gezien wordt aangeboden.
9	BM	Het bevoegd gezag hoort de groepsleerkracht en maakt daarvan een verslag dat aan de leerkracht ter ondertekening voor akkoord of voor gezien wordt aangeboden (art. 40 lid 5 WPO en WEC).
10	School	Het bevoegd gezag houdt de directeur aan zijn wettelijke inspanningsverplichting om gedurende maximaal acht weken een andere school (gelegen op redelijke afstand van de eigen school) voor de leerling te zoeken. De school moet aantoonbaar hebben gezocht en registreert daarom zorgvuldig en gemotiveerd alle zoekpogingen en contacten. Dit hoeft zich niet te beperken tot alleen de eigen openbare scholen. Gedurende deze periode zorgt de schoolleiding ervoor dat de leerling thuis schoolwerk kan maken.
11	Bestuur (BM)	Het bevoegd gezag overlegt met de onderwijsinspecteur (verplicht) en eventueel met andere deskundigen over de voorgenomen verwijdering.
12	Bestuur (dir. po)	Met inachtneming van de mondelinge of schriftelijke zienswijze van de ouders neemt het bevoegd gezag: a. geen verwijderingsbesluit: alle betrokkenen worden hierover per brief geïnformeerd, de procedure is hiermee ten einde. of: b. een verwijderingsbesluit: de ouders hebben gedurende 6 weken na datum poststempel van de brief de tijd om een bezwaarschrift in te dienen.

Bezwaarschrift tegen verwijderingsbesluit

- Alleen diegenen die belang hebben bij het verwijderingsbesluit mogen hiertegen bezwaar maken. Over het algemeen zijn dit de ouders/verzorgers die ouderlijk gezag/voogdij over de verwijderde leerling hebben.
- Het bezwaar heeft geen schorsende werking. Dat wil zeggen dat de school de verwijderde leerling niet weer hoeft toe te laten op school totdat op het bezwaarschrift is beslist.
- Om de periode van onzekerheid over de geldigheid van het verwijderingsbesluit zo kort mogelijk te houden, moet het bevoegd gezag binnen 4 weken na indiening van het bezwaarschrift een zg. beslissing op bezwaar nemen (b.o.b.). Deze termijn kan niet worden verlengd, ook niet in verband met schoolvakanties! Let er dus op wanneer een verwijderingsbesluit wordt genomen.
- Voor zover de ouders een bezwaarschrift hebben ingediend, maar menen niet te kunnen wachten tot daarop is beslist (zg. "spoedeisend belang"), kunnen zij daarnaast een "voorlopige voorziening" te vragen aan de Voorzieningenrechter van de sector Bestuursrecht van de bevoegde Rechtbank. Wanneer een dergelijke situatie zich dreigt voor te doen of voordoet, svp contact opnemen met onze afdeling Juridische Zaken.

Stappenplan bezwaarfase verwijdering		
1	Bestuur	Voor zover de ouders bezwaar maken, moet het bestuur binnen 4 weken na de datum dat het bezwaarschrift is ingediend een beslissing op bezwaar nemen.
2	Bestuur en ouders	Na ontvangst van het bezwaarschrift worden de ouders zo spoedig mogelijk uitgenodigd voor een hoorzitting. Zowel de ouders als het bevoegd gezag kunnen getuigen en/of deskundigen meenemen naar de zitting. Dit moet tevoren schriftelijk worden aangekondigd.
3	Bestuur en ouders	Het horen gebeurt zoveel mogelijk in één hoorzitting in elkaars aanwezigheid, tenzij aannemelijk is dat gezamenlijk horen een zorgvuldige behandeling van het bezwaar zal belemmeren of dat tijdens het horen feiten of omstandigheden bekend zullen worden waarvan geheimhouding om gewichtige redenen is geboden. Bij twijfel kan de wens van de ouders om elkaar al dan niet in elkaars aanwezigheid te horen (denk aan gescheiden ouders) mede betrokken worden. Het horen kan worden overgelaten aan een externe adviescommissie maar dat is niet noodzakelijk.

4	Bestuur	Tijdens de bezwaarfase wordt informatie verzameld die nodig is voor de bestuurlijke heroverweging van het primaire verwijderingsbesluit. Ook de hoorzitting is daarvoor bedoeld. Het is dus niet de bedoeling dat ter zitting al conclusies worden getrokken en uitgesproken. Dat gebeurt pas in de beslissing op bezwaar. Het besluit wordt uiteindelijk inhoudelijk heroverwogen op grond van <ul style="list-style-type: none"> • de stukken van het dossier, • verklaringen van deskundigen en getuigen, • de informatie die de ouders en eventueel getuigen en/of deskundigen tijdens de hoorzitting hebben verstrekt.
5	Bestuur	De beslissing op bezwaar (b.o.b.) wordt genomen door het bevoegd gezag. De volgende beslissingen op bezwaar kunnen worden genomen*): <ul style="list-style-type: none"> • bezwaar niet ontvankelijk: inhoud b.o.b. = primair besluit • bezwaar ongegrond: inhoud b.o.b. = primair besluit • bezwaar gegrond: Bevoegd gezag neemt b.o.b. met inachtneming van de uitkomst van de bezwaarprocedure De b.o.b. wordt schriftelijk door toezending per aangetekende en per gewone post door het bevoegd gezag aan de ouders meegedeeld.
6	Ouders	Na ontvangst van de b.o.b. hebben de ouders het recht om binnen 6 weken in beroep te gaan bij de sector bestuursrecht van de bevoegde rechtbank. Dit is meestal de Rechtbank Rotterdam.

*) In uitzonderlijke gevallen kunnen andere beslissingen op bezwaar worden genomen, maar omdat deze zich zelden voordoen blijven ze buiten dit schema.

Tot slot

In dit protocol wordt vanwege de mogelijkheid bezwaar in te dienen uitgegaan van de officieel te volgen weg. Wij verzoeken u om uw correspondentie rond schorsen en verwijderen te richten aan uw eigen BM.

Omdat 'tijd' binnen dit onderwerp een kostbaar goed is, verzoeken wij u vriendelijk om meldingen rechtstreeks en per mail te richten aan uw eigen BM'er. Een officiële brief met dezelfde inhoud kan vervolgens via de normale maar over het algemeen veel tragere weg blijven lopen. Als u op deze wijze handelt, bent u verzekerd van een snelle reactie en een adequate, officiële afhandeling waarbij recht wordt gedaan aan dossieropbouw.

Deze brochure is informatief van aard. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend. Bij vragen of onduidelijkheden svp contact opnemen met Mac Steenaart (tel: 28218 64) of Marleen Quaak (tel: 282 17 13).